

Tolminski glas

Leto II. - Štev. 3 GLASILO TOLMINSKIH DOMOBRANCEV Tolmin, 20. jan.

Komunistična morala

Partizanski dnevnik številka 340 z dne 22-12-44 piše tudi o ljubezni in nas tako lepo podučiti o njej: „Ako se opeva ljubezen, naj se opeva tista prava ljubezen moža in žene, čista in lepa, ljubezen, ki je v moralnem in kritičnem pogledu na najvišji višini.“

Hinarci! Zopet bi radi neumnim bralcem metali pesek v oči, zopet bi radi dali vedeti, da so oni tisti, ki tudi ljubezen pravilno umejo, da so oni tisti, ki so v tem pogledu kristalno čisti, da so oni tisti, ki stojijo tudi v tem oziru na višku. Da, ko bi cel svet ne vedel, da vlada pri njih tudi v tem oziru prav živalska svoboda! Da so tolovaji čisti in da žive moralno, bodo zagovarjali in verjele samo tiste pobožne terenke, ki so vpisane v vseh mogočih bratovščinah in celo pogosto hodijo v cerkev, a kljub temu zagovarjajo komuniste, nabirajo živež zanje, „ker je treba delati dobra dela, in pa, saj so vendar toki reveži.“

Mi pa vemo za gotovo, da so komunisti zdvijali in poživalili vse, zlasti še, kar se tiče morale. Vemo, kako pri njih poročeni mošje lovijo mlada dekleta, vemo, kako komisarji odločno zahtevajo, da spijo tovarišice po senikih „demokratsko“ pomešane med tovariši.

Zgodilo se je, da so v začetku komunističnega laži-osvobodilnega gibanja hotela zvečer dekleta ločeno spati od tovarišev, a prišel je komisar in „demokratsko“ dodelil vsakemu tovarišu po eno izmed tovarišic, če pa je tovarišic zmanjkalo, so se seveda vrstili.

Star tolovaj, ki pa je vendar ohranil še nekaj človeškega čuta in pameti, je rajši utekel in se sedaj skriva, kot da bi v gozdu postal žival. Ta fant (ime-na seveda ne bomo povedali, ker bi ga s tem lahko spravili v nevarnost) se je pred nedavnim nekako takole izrazil: Pri komunistih je vse tako ostudno in grdo, da je prav vse, kar se o njih piše in kar se jim očita, komaj senca tistega, kar je res.

Da, mnogo premalo pišemo o zločinih komunistov in eden v nebo vpijočih njihovih grehov je tudi to, da hočejo vpeljati tudi komunizem žene. To, kar nam je najsvetejše, kar nam je najdraž-

Najvažnejša resnica

Dimitrije V. Ljotič, idejni oče srbskega prostovoljskega zbora in sam, ne samo ideološki, ampak tudi aktiven borec proti komunizmu, je napisal v božični številki srbskega lista Naša borba uvodnik, ki je tako tehten, da se nam zdi primerno objaviti nekaj odlomkov.

„Sedanja vojna postaja čedalje manj vojna med sovražnimi narodi in se čedalje bolj izpreminja v svetovno državljansko vojno med organskim nacionalizmom na eni in anarhijo in boljševizmom na drugi strani.“

Potem piše, kako je imela ta vojna v začetku čisto drugačen značaj kot ga ima danes in nadaljuje:

Od tistega časa so stvari šle svojo pot in danes se vidi na Grškem, v Italiji, v Bolgariji, v Sloveniji, na Slovaškem, v Romuniji, na Madjarskem, na Poljskem, v Belgiji, na Francoskem, posebno pa v Rusiji, da ta vojna ni za te narode nič več tisto, kar je bila v začetku, temveč je to več ali manj državljanska vojna, v kateri stoje sile organskega nacionalizma proti združenim napadom anarhije in komunizma.

Ko bo to postalo jasno vsakemu narodu, se bo vojna končala.

Nato piše o razvoju in zasnovi te vojne in preide na sledeče:

Danes se v anglosaškem svetu mnogo govori o tretji svetovni vojni, tisti vojni, v kateri bodo Angloameričani sovražniki Sovjetov. To pa pomeni samo potrditev naše teze, da namreč vojskujoč se narod, ki je spoznal pravo bistvo te vojne - da je to svetovna državljanska vojna organskega nacionalizma proti združenim anarhiji in boljševizmu in takoj stopi v boj proti njima.

To se pravi: Angloameričani že vidijo, da ta vojna ni tisto, kar govori njihova

propaganda (ker če bi bila ta to, zakaj naj bi prišlo do tretje vojne?) temveč da je to, kar mi trdimo, da je, in zato v mislih že stopajo v vojno proti boljševizmu...

Med tem, ko se Nemčija čedalje krepekeje upira, kažejo Sovjeti čedalje sovražnejše zadržanje nasproti Anglosasom. Tako, da se bo zavezniški odnos Anglosasov do Sovjetov prej podrl kakor bi Nemčija propadla. Pri tem je spor med Evropo in Angloameričani samo na videz teritorialen, a Sovjeti hočejo v bistvu ideološko obvladati ozemlja.

Gotovo je: Kadar bo tudi druge prizadete narode obšlo spoznanje o bistvu vojne, bodo mnoge geste, ki so jih doslej delali v korist boljševizma celo narodi, ki so bili sicer preganjani, a so se borili proti boljševizmu, prenehale, in si bodo, nasprotno vsi narodi na čistem, da se skupna borba organskega nacionalizma proti anarhiji in boljševizmu ne sme z ničemer ovirati in da se nato čimprej izvojuje.

Takrat bodo tudi nacionalisti vsake države bolje razumeli nacionalizem svojega soseda, in ne kakor se dogaja: na eni strani se bore proti boljševizmu, na drugi strani pa počenjajo proti nacionalizmu svojega soseda stvari, ki spominjajo na najhujše boljševiske metode, in s tem posredno podpirajo boljševizem.

Svoj članek zaključuje takole: Ali že zdavnaj je rečeno, da je resnica kakor sonce. Ko se rodi, rasvetli samo osamljene vrhove in potem se njegova luč širi dokler ne obije tudi skrite doline. In ljudje se razvesele zore, ko zagledajo, čeprav sede sami še v temi, njeno rumeno svetlobo na vrhovih visokih gora. Glej, zore: dani se!

D. V. Ljotič

je, to kar je nedoumljivo vzvišeno in se skriva samo v dveh besedah - žena in mati - tudi tega nas hoče komunizem oropati in nam naše najsvetejše ponizati pod žival. V svojih listih pa seveda pišejo o „pravi“ in „čisti“ ljubezni.

Znano nam je, kako so v nekaterih vaseh na „osvobojenem ozemlju“ vsa dekleta na razpolago tolovajem in kako so po večini tudi v drugem stanju. Naš list nikakor ni in tudi ne mara biti cerkveno glasilo, pa si vendar drzne zapisati, da kdor hote in prostovoljno

podpira komuniste, je že odpadel od cerkve in vere, ker podpira tiste, ki rušijo vse, kar je bilo našim dedom in kar mora biti tudi nam svetega. Kar naj nam dokazujejo, da imajo tudi pri partizanih duhovnike! Med Gospodovimi morilci je bil celo apostol! In komu pride na misel, da bi zagovarjal Judežu? Samo komunisti so to naredili, ko so Judežu Iškarijotu postavili velik spomenik.

Za vse pobožnjakinje, ki bi še v naprej hotele komuniste zagovarjati, pa velja: Proč od OF ali pa proč od cerkve!

DOKTOR DRAŽBA

Vsi vemo, da so se okoli OF zbrali vsi izvržki Slovencev; vse skrahirane eksistence, vsi bivši robijaši, vsi savojski podrepaniki, vsi oni ki jih pošena dužba že davno ni več povohala, so se oprijeli tolovajev kot tiste zelene vejice po kateri se bodo zopet lahko dvignili iz blata nepoštenja do moči, veljave in denarja. OF je seveda na široko odprla svoja vrata, saj so pač za rdečkarje najbolj izbrani elementi: oderuštvo, goljufija in tatvine pa so najboljše oznake komunističnih voditeljev.

Zato je pač samo ob sebi umevno, da je OF z velikim veseljem sprejela v svojo sredo lahno šepajočega in vedno sladkega dr. Dražbo. Po prvi svetovni vojni je tovariš Dražba veljal v začetku za velikega narodnjaka, čeprav se je že leta dvajsetega (za vsak slučaj) upisal v neko savojsko društvo, češ mi „vodilni“ moramo imeti tudi višje zveze.

Zdaj pa je bil naš dr. Dražba prvi predhodnik tovarišev, kajti že v onih davnih letih je spoznal, da je največja sreča za Slovenca beraška palica in je zato gnal na ducate in ducate slovenskih kmetov brez usmiljenja na dražbo. Dase pri tem velezaslužnem narodnem delu ni ustrašil prav nobenih sredstev, je samo ob sebi razumljivo. Goljufija, oderuštvo in prevare, vse to se mora opravičiti z ozirom na dokončni dohtarjev cilj, ki je samo osrečenje slovenskega kmeta. Da ga je pri tem, po buržujskih pojmi umazanem poslu, oplazilo oko postave, to ga ni nič motilo. Žrtve morajo biti in postati narodni mučenik je

OJ, LE NAPREJ

Morda bi utegnil kdo misliti, da naši tolminski fantje nič več ne delajo, da je z njihovo slavo in njihovim junaštvom nekako pri kraju. To pa nikakor ni res! Seveda ne marajo vsake praske in vseh manjših bojev, ki jih imajo s tolovaji, na široko in dolgo opevati, kot to delajo tolovaji, ki znajo celo iz poraza narediti zmago v svojem časopisju. Naši tolminski fantje delajo, kot so delali doslej in kot bodo delali vse do tedaj, dokler ne bo lepa Tolminska očiščena komunistične golazni.

Vsekakor je zanimivo, kaj so naši fantje zadnjič doživeli na Livku. Zvedeli so, da imajo tam rdeči prav prijetno pribežališče in skrivališče ob priliki različnih hajk. Pa so se odločili in stopili pogledat malo na Livek. Tolovaji so seveda bežali, kolikor so jih le nesle bega že dobro vajene noge. Toda naši fantje so kljub temu ujeli sedem tolovajev, ki so imeli na begu prekratke krake.

Potem so hoteli malo pobrsirati po hišah, če morda tovariši niso kje kaj pozabili.

In našli so nekaj nad vse zanimivega. Iz nekega dimnika so skozi špranjo zagledali škornje, da, čisto prave škornje. Kar dobri bodo za v sneg, so si mislili fantje. Toda škornji so tako sumljivo trdno stali v dimniku, da je bilo veselje gledati ta prizor. Približali so se, malo pocukali za škornje, toda v škornjih so bile noge in gori višje v dimniku nekdo... Kdo? Nihče drugi, kot sam bataljonski komandant! To je bilo veselja! In

skoraj nujno, ako kdo hoče igrati vlogo narodnega voditelja.

S temi velikimi kapitali je Dražba srečno dočkal podvig OF. Ker ima poleg vseh zaslug tudi osebne zveze, saj je najintimnejši prijatelj komunističnega ministra dr. Marušiča, je samo ob sebi umevno, da so se vse rdeče oči v Gorici ozrle po tem komunističnem planetu. In dr. Dražba je krepko pljunil v roke in prijel za vajeti komunističnega voza. Kot vesten voditelj je prebredel celo Gorico, da bi si tako zagotovil zadostno število sodelavcev. In da bi osrečil še zadnjega slovenskega kmeta in ga osvobodil tudi življenja je poklical na pomoč še svojega nadebudnega sinčka, zdravnika iz Bolonje, ki so ga nekoč Savojski odlikovali. Posebno so temu vrlemu sinčku hvaležni Vipavci, saj je bil tovariš zdravnik tisti, ki je za časa vipavske republike mobiliziral celo na smrt bolne in pri tem izjavil, da rdeči zdravniki niso v vojski zaradi tega, da bi koga zdravili ali ga oprostili vojaške službe, ampak zato, da poberejo vse kar leze in gre.

In če bi primorska OF ne imela prav nobene druge zasluge, kot to, da je sprejela med svoje zvezde tudi dr. Dražbo, je že zadostna garancija za vse ubogo slovensko ljudstvo, saj bo dr. Dražba prav gotovo nadaljeval nesebično narodno delo svojih zadnjih 35 let. Le tega naj se tovariši pazijo, da ne bo Dražba spravil na boben tudi Osvobodilne fronte, ker je prav dobro znan, da ima za to blagoslovljene roke pri vsakem svojem delu.

potegnili so ga ven, bil je ves črn od saj in ni znal povedati, kaj neki je iskal v dimniku. Da, prišli so prebitro in ni bilo več časa za beg!

Za vse zločine so ga pošteno poplačali.

V Breginju pa so naši fantje ujeli dva tolovaja, eno kurirko in še nekega Manfreda.

Pa to ni vse, to je samo nekaj, da ne bi kdo mislil, da je šla slava tolminskih domobrancev v zaton. Ne, ni šla, in ne bo nikdar šla, ker naši fantje vedo, da jih tisoče in tisoče tolminskih mater in očetov, sestra in bratov spremlja s tihim veseljem v njihovem boju in z gorečo željo po uspehih in dokončni zmagi.

V spomin + Cirilu Lisjaku

Spet so odjeknili komunistični strelji in kot nedolžna žrtev si padel ti, Ciril. Padel pa si samo zato, ker si s svojo globoko vernostjo, kremenito značajnostjo in s splošnim ugledom bil najlepši vzor vsem našim moškim.

Iztrgali so te brezsrčno iz kroga tvoje drage družine: V silni bolesti ostaja uboga vdova s sedmimi otroci in z materjo, ki je že 23 let težko bolna. Družina Vrtočeva, ki je družina duhovnikov (saj bolna mati ima med najožjimi sorodniki šest Bogu posvečenih oseb), je s teboj zgubila svoj steber. Pa tudi vsa velikožabelj-

ska župnija joče za Teboj, ker je padel s Teboj mož, ki ji je bil v čast in ponos.

Slovensko ljudstvo je izgubilo s Teboj enega svojih najboljših sinov: moža žive vere in globoko občutene narodne zavesti

Ne bomo Te več videli, kako greš vsak dan k sveti maši in k svetemu obhajilu, ne bomo Te več videli klečečega pred Marijinim oltarjem. V molitvi si našel moč za svoje vzorno življenje, pri Bogu si iskal in našel utehe v teh najhujših dneh.

Ne samo Velike Žablje, ampak vsa Vipavska ve, da si, predragi Ciril, nedolžna žrtev! Komunizem je hotel s Teboj vdariti vse narodno zavedne ljudi.

A tvoja mučeniška kri bo seme iz katerega bo vzrasel nov rod, rod vernih in zavednih Slovencev.

Dva rdeča zločinca poplačana

Prosluli Tarzan, Andrej Podbregarški, ki je o njem in o njegovih zločinah naš list v svojih prvih številkah že marsikaj napisal, je pred nedavnim umrl. Bil je poleg Meričiča glavni krvolok in komunistični priganjač na Šentviški gori. Njegovih rok se drži kri več nedolžno umorjenih ljudi. Gorjani so se ob njegovi smrti globoko oddahnili in marsikdo med njimi si je na tihem dejal: Glej, glej! Tako čaka vsakogar zaslužno plačilo. Ne uideš mu, pa če si sam Tarzan!

Prav tako so nemške oblasti prijele večkratnega morilca in komunističnega rablja Viktorja Kofola iz Ponikev. Zdaj čaka za prtljavo zaslužno plačilo.

Maščevalka usoda je zopet stegnila roko po rdečih vrhovih!

ČRNE BUKVE

Iz uvoda: Končni cilj te knjige je z dejstvi razkrinkati enega največjih zločinov, ki jih je komunizem nad kakim evropskim narodom zagrešil, ko je pod krinko »narodno-osvobodilnega« boja skušal izvesti komunistično revolucijo ter boljše vizacijo vsega našega življenja in tako pripraviti tla za priključitev slovenskega ozemlja sovjetskemu političnemu sklopu. S tem je komunizem povzročil slovenskemu narodu ogromno človeško, stvarno in duhovno škodo in ga prisilil, da se mora danes z vsemi sredstvi, ki jih more dobiti, boriti ne za kake politične cilje, temveč za ohranitev golega življenja.

Če smo pred letom dni morda še verjeli, da so Črne bukve belogardiistična propaganda, nam je danes popolnoma jasno, ko smo zločinsko OF spoznali iz njenih sadov, da so živ, nepotvorjen in najmočnejši dokument o zlaganosti OF in zločinah komunizma v naši domovini.

Črne bukve nam jasno razkrivajo mrežo komunistične OF, zato jih preberajmo in spoznavajmo iz njih cilje komunizma.

Po Evangeliju

„BODI OČIŠČEN“

(Mat. 8., 3.)

S težavo se je privlekel nesrečni gobavec do Jezusa, saj mu je strašna bolezen razjedala živo telo; pa tudi ljudje niso marali gledati njegove nevarne bolezni, zato so se ga ogibali. Gobavec je rade volje vse prenesel, napore in ponižanje, da bi te našel zdravje. In kako je vedel, si komu naj se obrne, da bo očiščen. K Njemu, ki je svet, pravičen, dober, usmiljen; ki je tako ljubil svojega Očeta in svoj judovski narod!

Tako tudi danes. Nujno potrebno je, da mnogi najprej priznajo, da so resnično bolni. To je prvi pogoj za ozdravljenje. Potem je potrebno, da za svoje zdravje ljudi kaj žrtvujejo, da opustijo vsak človeški obzir: Kaj porečejo ti in ti, da sem bil prej za komuniste, sedaj pa proti njim; da sem izdajalec svoje ideje, da sem opustil to, za kar sem se prej tako ogreval in podpisal z besedo in dejanjem. Seveda to ni karsibodi, priznati svoje nekdanje zmote in napake. Vsekakor pa je to bolj možato in značajno, kakor trmasto vztrajali v zlu. Za resničnost in jasnost načel so potrebne žrtve, in te se res sptlačajo. Končno je v teh važnih in usodnih stvareh treba vprašati pametne in značajne ljudi za svet in navodila. Kje je resnica in kje je laž? Kje je narodno gibanje in kje je mednarodni komunizem? Kaj je res za vero in kaj je proti njej?

Zato ne bom hodil vpraševal ljudi dvomljive prednosti, ki jim je bil vedno Bog in božje za-

povedi postranska stvar, deveta briga. Tudi ne bom vprašal lakih, ki so v preteklosti za domovino najbolj kričali, zanjo pa dejansko niso ničesar storili. Ali pa ljudi, ki so bili vedno znani kot pijanci, zapravljivci, hincavi, izkoriščevalci, ki so obesili na svoja neznačajna prsa vsak znak, tudi hudičev, samo, da bi jih ta pustil mirno pri njihovih koritih.

Treba je zato vprašati pametne ljudi, ki so že večkrat pokazali svojo ljubezen do Boga in domovine. Le tako bodo mnogi očiščeni komunistične kuge, ter šli nasproti zdravju, svobodi in življenju.

IZ ZUNANJEGA SVETA

POLJSKA

Pred kratkim v Londonu ustanovljena «Liga za evropsko svobodo» sporoča po švicarskem časopisju, da so boljševiski v zasedeni Poljski samo iz okraja Tarnopol odpeljali v Sibirijo 40.000 Poljakov, češ da so politično «nezanesljivi» in da se ne marajo prilagoditi novemu režimu. S tem strahotnim zločinom nad nedolžnim prebivalstvom je popolnoma potrjena trditev londonskih Poljakov, češ da je lublinska poljska vlada popolnoma komunistična ter da bo vse ukaze Moskve vestno izpolnjevala. Poljski narod pa, ki ni bil nikdar za komunizem, bo ob vsem tem moral strahotno trpeti.

JUGOSLAVIJA

Angleški zunanji minister EDEN je sprejel v avdijenco jugoslovanskega ministrskega predsednika Šubašiča in se dalj časa razgovarjal z njim zlasti o protestu kralja Petra proti Šubašičevi zvezi s Titom.

Kralj Peter, ki se je tri tedne branil sprejeti Šubašiča in se z njim razgovarjati, ga je končno vendar le sprejel in se razgovarjal z njim potem, ko se je Šubašič vrnil od razgovora z Edenom. Tudi kralj Peter je bil pri Edenu in mu potožil o Titovi diktaturi v Beogradu in o nasilju, ki ga komunisti izvajajo nad zaslužnjeno Srbijo.

GRČIJA

Zaradi mraza, lakote in angleškega preganjanja je bilo v zadnjih dneh uničenih 5.000 grških upornikov. Uporniška komunistična komanda je dala po poročilih švicarskega radia svobodo številnim jetnikom, ki jih je imela zaprte po raznih ječah.

Pravno-medicinska komisija, ki je bila pred nedavnim ustanovljena od grške vlade za raziskovanje zločinov, ki so jih zagrešili uporniki komunistične Elase, je v predmestju Aten odkrila cele stotine grobov. Trupla v teh grobovih nosijo strahotna znamenja mučenja. Vse te ljudi, ki so različne starosti in obojega spola, so pobili komunistični uporniki.

General Scobie je izjavil, da bo trajal boj proti upornikom v Grčiji tako dolgo, dokler ne bo zadnji izmed njih uničen. Dejal je tudi, da ne pozna nobenih pogojev več, pod katerimi bi mogli komunistični grški uporniki odložiti orožje.

BELGIJA

Belgijski ministrski predsednik Pierlot je izjavil, da vlada zaradi komunističnih nemirov v Belgiji taka lakota kot je Belgija še ni doživela v vsej svoji zgodovini.

AMERIKA

Roosevelt je izjavil, da želi, da bi se po dvajsetem januarju enkrat sestal s Churchillom in Stalinom. Gotovi krogi so mnenja, da naj bi bil kraj njihovega sestanka Paris, drugi pa zopet, da London.

Ivo Rutar

TERENKI

Še pred časom me je nekdo opozoril nanju. Prihajali sta najbrž anj tedensko v Gorico, prinašali zaupnikom pošto in literaturo, odnašali isto tovariše in v hribe. No, to je čisto razumljivo, saj je dosti kurirk in terenki, ki je ves njihov posel samo to in nič drugega. Hujš je pač to, da ta bodisi nepodučena bodisi s komunističnim naukom zastrupljena dekleta mislijo, da tako rešujejo svoj narod, da pripravljajo našemu tako dolgo teptanemu narodu lepšo bodočnost. Prav!

Ko sem ju torej poznal, vedel sem celo, da sta doma nekje od ajdovskih hribov, sem ju večkrat srečaval na cesti, ju videl prihajati iz trgovin in drugod, a mi pri vsem tem niti na misel ni prišlo, da bi ju morda lepega dne ustavil in povprašal, kaj neki nosita v torbici ali v sumljivih zavitkih. Kdo bi se pač v teh časih obregnil v vsako malenkost.

Zdaj pa sem skenil, da napišem tele vrstice in tudi povem, da jih ne bi bil nikdar napisal, če se ne bi bilo zgodilo to, o čemer nikakor ne maram molčati.

Takole: V Gorici so se ravno zvono-

vi razmajali sredi jasnega in sončnega poldneva. Kako vse lepše se mi zdi v Gorici te dni, ko imajo tudi zvonovi pravico do svoje pesmi, ki nas s skrivnostno nedoumljivo silo razgiblje v ljudi in povzdigne v božje stvari, ki zaslanjane in utrujene od enoličnosti delovnih akordov ob pesmi zvonov na široko razpro oči in se zamislijo morda samo za sekundo, da sije zunaj božje sonce, in se spomnijo, kako otožen in pust dan bi bil, če nam Bog ne bi dal ljubege sonca. In hvaležni so Bogu ob misli na to. Prav tako je bilo z menoj. Bil sem sam s seboj zadovoljen in hvaležen Bogu za pesem zvonov in zlato luč sonca. Pa sem zavil v ozko ulico blizu Travnika v gostilno h kosilu. Ne rečem, da sem bil lačen, a zvonilo je poldne in to je čas kosila.

Nič posebnega ni v tem, da sem šel o poldne h kosilu. Posebnost pa je v tem, da sta sedeli v gostilni v kotu tisti dve ajdovski terenki, a ne sami, sedeli sta z dvema vojakoma, ki jih je v teh dneh vsa Gorica polna in se jih vsi ljudje bojijo ter jih imenujejo kar maslarje. Ti dve terenki sta prav pristrčno kramljali z njima, se zvijali ter afnali za mizo, da ju je bilo kar ogabno videti. No, potem sta pustili vojakoma svoje nežne ročice, ki sta jih znala prav lepo «carezzare».

Sedel sem v kotu in gledal. Ko so odšli, sem videl zkozi okno, kako sta maslarja vsak svojo gnala pod pazduho, kam, morda v zakolj, no, saj je vse eno.

Potem sem videl ti dve dični terenki še enkrat in še večkrat v enaki ali v podobni družbi. Zadnjič pa sem bral v Tolminskem glasu pismo iz Podgore, kjer prav tako pišejo, da so bile skoro vse njihove terenke v starih časih «jezdne savojske kobilice». Prav!

Res, prav je tako! Prav namreč, da pošteno ostane pošteno, gnoj pa ostane gnoj. In ker je OF zbiralističe vsega, kar ni za pošteno življenje, kar ni za med ljudi, ker je OF zbiralističe zločincev in tatov, je torej čisto razumljivo, da so se v zlužbo OF vdinjale tudi vlačuge. Prav pa je tudi, da narod to ve, da narod tega ne pozabi, da narod ob tem premisli, kako da se še najdejo naivni ljudje, ki verjamejo takim terenskimi in ofarskim glasnikom, ko zatrjujejo, da se bore za narodovo svobodo.

Bog mi ne bo štel za greh, da sem tole tako odkritosrčno napisal. Tisti dve terenki pa, če bosta brali te vrstice, bosta gotovo pogledali v tla, kadar se bomo spet srečali, ali pa bosta vsaj premenjali gostilno.

No, ju vsaj videl ne bom več v objemu z maslarji.....

ZANIMIVO ZA VSE

DOLJE. Na novega leta dan je na vse zgodaj korakalo proti Zatolminu veliko vojaštva. Zatolminci so povedali, da so korakali proti Ločam in od tam čez Tolminko v Žabče. Prešacali so jih na kakih šeststo, bili pa so sami cesarskokraljevi patriotje. Slovenski grmarji so jim bili pa za vodnike. Nemška vojska pa je vse skupaj pričakala v Bači pri Drozu. Na položaju je ostalo 76 tovarišev mrtvih, 17 pa je bilo ujetih. Baje je padel tudi sam komandant Moro. Zaplenjenega je bilo veliko avtomatičnega orožja. Pa tudi lep konj, otovorjen s precej velikim kovčkom, je prišel v neprave roke. V kovčku pa toliko zanimivega materiala! Načrt za zasedbo Tolmina in Sv. Lucije, in kar je glavno, seznam vseh zaupnikov iz Tolmina in okolice. Žal, da so označeni le s partizanskimi imeni, toda naši domobranci jih bodo kljub temu prej ali slej izvohali!

PONIKVE. Pretekli teden so prišli tovariši v večjem številu na Ponikve pobirat živino in prašiče. Nekdaj bogata ali vsaj dobra vas je morala dati še sedem krav in pet prašičev. Celu plemenicam niso prizanesli, tako da je danes popolnoma izropana cela vas. Celu terencem se je zdelo to že preveč in so se drznili malo pogodrnjati. Tudi tolovaje same je bilo sram tako, da je komandir želel ljudi malo potolažiti in je obljubil: Ja, no, naj bo še ta začasna žrtev, saj ko bo cela dežela osvobojena, bomo pa tam pobirali in vsakemu od vas, da prav vsakemu, bomo dali vsaj po eno kravo nazaj!

Pa je glavni terenec imel toliko korajžbe in je nekako jezno zamahnil z roko, pa dejal: „A kaj hudiča! Nikoli ne bomo osvobojeni vsi!“ Komaj so ubogi ljudje prespali ta hudi udarec, že pride naslednji dan druga družal izsiljevat po vasi kokoši in špeh. Pobrali so v vasi skoro vse kokoši, špeha pa vendar ni bilo več toliko, kot bi ga svojat rada. Ko so potem možaki pri kozarčkih žganja tolažili svojo jezo in ugibali, kam bi vse to šlo, je nekdo zelo modro dejal: „Petnajsti januar je tu, domobranci iz Grahovega in Tolmina pridejo vsi k NOV in POJ pa jim tovariši priredijo veliko pojedino.“ Drugi je to odbil rekoč: „Pojdi no, domobranci niso blazni. Preklet neumen bi bil vsak, kdor bi tem ciganom šel na limanice. Sami bodo snedli. Saj so lačni kakor sedem suhih let, pa jim bo teh sedem debelih krav ravno prav prišlo.“ Tretji je dodal: „Škornjev so dobili iz Rusije in si jih bodo z mastjo mazali, da jim ne bodo vlažne puščali v snegu.“ Gospodinja pa je še to znala povedati: „Za pitke pa jaz vem povedati. V republiki v Cerknem je cela kasarna tovarišic, ki se pripravljajo napot v Rim. Potrebovale bodo kurjo juko.“ In zadnji terenec je zaključil: „Molči od Rima! Tovarišice pojdejo v Moskvo in prinesejo nazaj nov naraščaj za NOV in POJ.“

VOLČE. Tolovaji so zažgali v Ušniku pri Volčah veliko tolminsko koriero, last Ded. Devetak. Vse delavce, ki so bili v avtomobilu, so odpeljali v gozd. Prevozno podjetje ima približno tri milijone škode. Doslej se je samo še šoferju Sovdatu posrečilo ubežati tolovajem, vsi drugi še vedno zmrzujejo v gozdu.

GRAHOVO. Tamkaj je glavni obveščevalc neki briški pritepenec Lenardič Franc, ki ima stike s kurirko Kos Srečko (Felicito). O tej pa je znano, da nosi pošto od Lenardiča kar v nogavicah! Lenardič ima trgovino zelenjave in hodi v Gorico ter prenaša pošto. Nekje je zaupal, da ima nalogo paziti tudi na vlak, zakaj „zmaga je naša!“ Dobro bi bilo, če bi temu tičku kdo malo na prste stopil!

ZAKOJCA. Pred nedavnim so komunisti odpeljali dve sestri Razpet. Eno od teh so ljudje našli v Zakroju s prerezanimi žilami v zapetju in obešeno v strani ču, drugo sestro pa so ubili neznano kje. Zopet strašen komunističen zločin nad dvema nedolžnima mladima življenjema!

Op. ur. Naše zaupnike prosimo, da naj nam pošljejo kar najbolj natančne podatke umorjenih, da bomo imeli vse v rokah za Primorske črne bukve.

VOLČE. Na Svetih treh kraljev večer je oddelek nemške vojske obiskal našo vas. Rdeči so padli v zasedo, sedem je bilo mrtvih, eden pa je bil ujet. To pot so iz Volč hoteli odpeljati še deset glav živine za NOV in POJ, no, mi smo pa zadovoljni, da so odnesli samo krvave glave!

KNEŽA. Pred tremi tedni so tolovaji odgnali Mihaela Goljo, ki ima brata pri domobrancih Doma je bil s Ponikve in je čeprav je sem že davno stanoval na Kneži, večkrat pogledal na bratovo posestvo na Ponikvah. Ker so ga imeli terenci in komunisti v žetodcu, so se na ta način znesli nad njim. Njegova žena ga povsod išče in povprašuje po njem, a vse zaman. Upravičeno slutiti, da so ji komunisti moža spravili pod zemljo.

TOLMINSKI HRIBI. Za božične praznike smo z začudenjem in velikim strahom gledali velikansko procesijo badoljarskih brigad, ki so se preko Livka in Libušnjega valje v Čadrg. Povsod so ti rdeči lahoni ljudi spraševali, kako daleč je še do „Provincija Lubiana“. Srečna dežela! „Vremena Kranjcem bodo se zjasnila!“

KANALSKI LOM. Prvega prosinca sem prišel po opravkih na Lom. Bila je že sedma ura zvečer, ko sem neradoma zaslišal ženski jok in ihtenje: O Marija, umorili so mi hčerko, umorili so mi sina, le Tebi še lahko potožim svoje gorje! — Pretreslo me je in sem nadaljeval pct. V vasi sem poizvedel o tej stari ženici in povedali so mi, da so ji komunisti umorili sina in hčerko. Zakaj, tega ni treba omenjati, če poznamo terence in ofarske simpatizerje. O njih vemo samo to, da so vsi po vrsti zločinci. Koliko družin pa je nesrečnih zaradi njih, tega pa tudi ni treba pripovedovati.

CREHOVLJE V naši vasi se potikata dva ubijalca zloglasne biljenske VDV, pa tudi ostali trije so nekje blizu. Poleg teh imamo še domačo policijo v osebah raznih Ferfoljev, Grbecev, Maslov in drugih. Le korajžno, fantje, tudi vi pridete na vrsto, kakor razni Beči in Carji.

VOLARJE. Po Tolminskem gre glas, da se komunizmu prav slabo godi. Vsi vedo povedati, da je tolovajstvo blizu konca. Tako je z njim, kakor z nevarno bolnim: Usmiljenke hodijo okrog njega, da bi mu olajšale zadnje ure. Vsako toliko mu silijo še kaj zdravil. Tu pa tam pogledajo na kolledar in ugibajo, kdaj bi utegnili biti zadnja ura. Približno tako se godi komunizmu na Volarjih, kjer se rdeče usmiljenke na vso moč trudijo, da bi mu podajšale življenje. Ena najbolj zvestih usmiljenk je Kugijeva čeca, ki bo od Tita skoro gotovo dobila najvišje rdeče odlikovanje. Njej je celo lašna mati nevoščljiva ter ji pridno pomaga pri tem „dobrodelnem“ poslu. Hudo ji je nevoščljiva tudi Perdihova Marjana, ki si je že od začetka hotela pridobiti pri negovanju te rdeče kuge prvo in poveljavno mesto. Zavistno gleda to tekmovanje še ostalo Čufrovo dekle, kateremu se pa pri špuntah nič kaj ne pripravi. Žalostne so vse, ker jih je zapustila Rejčeva, ki je morala oditi in se preseliti k brigadi, kjer je bilo razpisano prav lepo mesto pri brigadnem poveljstvu Titovih tolp. Pri rezervnem štabu takih usmiljenk so še: Potokarjeva iz Gabrij, Barakarjeve iz Slišča in Jurčeva. O, da bi vi videli, kakšen vrvež, ko se zberejo vse te usmiljenke skupaj. — Kako pa da je Ktin zašel v to lepo družbo, ko vendar pravijo, da nosi hlače?

Kako prav je imel rajni oče Stengar, ko je dejal: Ljudje božji, hudi časi pridejo, ko bo veter strigel, volk mesar in baba gosdodar!

VOJSKO. Na Vojskem so naši rdeči tovariši odprli univerzo z medicinsko, filozofsko in lekarniško fakulteto ter učiteljske. Tamkaj se učijo res pravih čudes. In še to: Namesto štirinajst let študija, ki so potrebna ubogim študentskim param na „kapitalističnih“ šolah, lahko postaneš na Vojskem zdravnik v šestih mesecih, profesor, lekarnar ali učitelj pa celo v treh. Visoki šoli je dodeljena tudi bolnica in tovarna za izdelovanje zdravil. Najslavnejši profesor, ki mu tudi najtežja operacija ne dela preglavic, je neki bivši sanitejec iz Kala. Ne poročajo pa nam, če je že nastavljen kot profesor tudi slavni porodničar „dr.“ Rutar, Kolarjev iz Tolmina.

Drži pa to, da sta se tam iznebili sadu ljubimkarja s tovariši Miklavževa in Valentinčičeva Nada iz Idrije (b Bači).

MIREN. Tukaj imamo rdeče sodišče. Predseduje mu Klančič Anton in k njemu zahajajo tudi domači in tuji eksekutovci, ki strahujejo ljudi po Vrtojbi in Štandrežu. Dobro poznamo tudi zloglasnega ubijalca in komunističnega organizatorja Alojzija Klančiča, ki je prišel po polomu nalašč iz Jugoslavije, da je spravil naše fante v gozd ter jih na korpusu javil kot prostovoljce.

ŠENTVIŠKA GORA. Nemci in domobranci iz Grahovega so prišli k nam na obisk. Samo nekaj strelcev je padlo in že je bila vsa rdeča vojska na begu. V šoli so dobili veliko blaga, ki so ga tolovaji nakradli pri ljudeh. Zaplenili so tudi osem konj.

Tiska tiskarna IV.2. v Gorici
Odgovorni urednik: Ivo Petrin